

Elsőfősorban árak
 egy évre 8 kor., félre 4 kor.,
 negyedre 2 korona.
 Egyes esem. ára 16 fillér.
 Hirdetások márkált árak szerint.
 A lap megjelenik minden oad-
 törtétőn.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak
 Kirendelt: István-utca 9.
 ha a lap anyagi részét illető közle-
 menyek az előfizetési penzek küldendők
 Kiadóulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Tóth József.

Ujpest, június hó 12-én.

A kutató ész és a fáradhatatlan munkásság pályabére az emberek részéről *a tisztelet*, a szerénység és a nemes szív *a szeretet*.

Tóth Józsefnek, a ki f. évi június hó 14-én tölti be tanfelügyelői szolgálatának 25-ik évét, *mind a kettővel* adózik Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye közönsége, tanítósa, az Ország közoktatásügyének vezetői, barátai és ismerősei.

És méltán!

Korunkban nem elég, ha nagyjaink, legjobbaink magasan lobogtatják a tudomány és eszmék zászlaját. — A nemzetek életében ma a tudás az élet ára, de a felsőbb tanintézetek hiába nevelnek tudóst, hasztalan fejlesztik a tudományt és a jellemet, ha a nép, a nemzet nem érti meg az eszmék és elvek nagy jelentőségét. *Erre egyedül a népnevelés képesít* s aki népneveléssel és tudománnyal igyekezett a vérrel szerzett hazát megtartani, a ki egy negyed száza- don át a nép, a nemzet nevelés terén vezérszerepet játszott; aki munkásságával, kitartó törekvésével és szívének sugallatával, egy negyed század alatt olyan eredményeket tudott elérni, mint vármegyénk népoktatásának élén *Tóth József* kir. tanfelügyelő: azt jogosan megilleti a kötelesség teljesítésnek legszebb jutalma: a közelismerés, a köztisztelet és szeretet.

Tóth József 1842-ben Mezősas községben született. Elemi iskoláit a debreczeni ev. ref. főgymnásiumba folytatta, hol érettségét tett 1858-ban. — Majd *Pesten* jogot hallgatott s már ekkor oly élénk összeköttetésben állott az irodalom és a művészet több kitűnő tagjával, a felsőbb magyar kulturát szolgáló tényezőkkel; fogékony lelke már ekkor annyira pallérozódott, hogy *Császár* Ferencz író és szepitemvir (1858—1860) br. *Apor* Sándor kir. tablai bíró (1860—1865) gróf *Zichy* Miklós (1865—1871) *Horváth* Boldizsár (1866—1868) gróf *Pejacsevich* Márk (1867—1869) *Ürményi* Miksa (1872—1876) örömmel bízták reá gyermekeik nevelését, melyel a bizonyára nem mindennapi emberek és családapák tejesen megvalának elégedve.

Tóth József 1876 július 20-án spon-ron-mosonyi segédtanfelügyelő s egy év múlva 1877-ben Pestvármegye tanfelügyelője lett s *Tóth József*ben nem csalódtak sem kormányzói, sem part-

fogói, sem a tanítók s ezekkel együtt nem csalódtak — a tanúgy!

Az akkor nemzetiségileg legveszélyeztetebb megyében már kezdetben olv munkásságot fejtett ki; egyfelől a tanítói képesítés, — másfelől a tanítók jogi viszonya, — továbbá a tankötelesek iskolába járása, — a tankötelesek irkölésének, testi épségének védelme, — még tovább a köznépnél az iskolai intézmény megkedveltetése, — a nemzetiségi válaszfalak lerontása, — a magyar állam elemének megszilárdítása, — az ország tanítósa- gának segélyegyesületek létesítése által való megnyugtatása iránti törekvé-

tására nézve, stb. stb. — Munkásságának eredményét a következő összehasonlító adatok tükrözik vissza a legjobban:

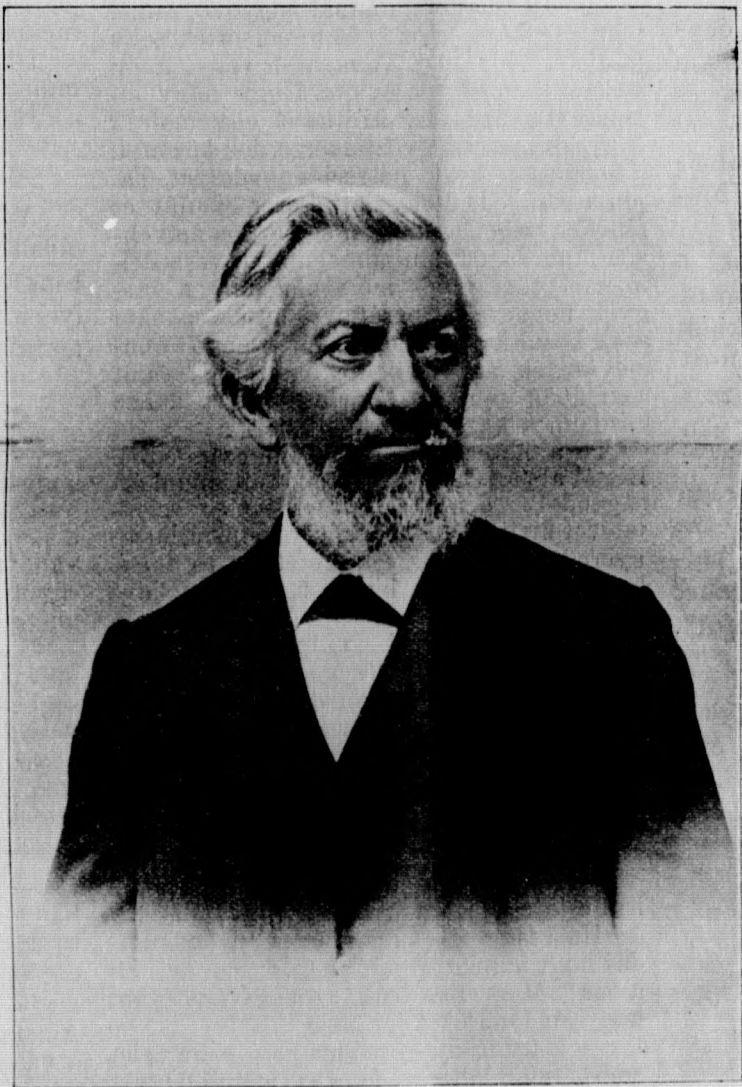
A megyében tanköteles volt 1877-ben 85425, most 147736. Iskolába járt akkor 65.007, most 125551. Tankönyve volt akkor 60534-nek ma 122622 tanulónak. Iskolából kilépve írni- olvasni tudott akkor 8443, most 15808. Iskola volt 353 most van 626. Pusztai (és az a fő) volt 7, van 106. Magyar nyelvű iskola volt 249, most működik 619. Tanterem volt 693, most van 1392. A tanítók száma 677-ről felemelkedett 1413-ra. Kisdedovó volt 6, működik most 244.

Ezen statisztikai száraz de fényes adatok kapcsán legyen szabad még egy néhány olyan dolgot is e lapok hasábjain megörökíteni, melyek a *tanítók* iránt való jó szívére valának.

Tóth József volt az első az *Eötvös-alap* intézmény támogatásában. Egymaga több ezret gyűjtött az alapnak. Tanítóit barátságosan, hivatalosan sarkalta a rendes tagul való belépésre s nem sikertelenül, mert e megyéből való a legtöbb tag.

Tóth József lelkes felhívására, buzgólkodása folytán létesült a „Magyar Tanítók Árvaházi Egyesülete“, mely nézetünk szerint alapvetője volt az 1891. törvény intézkedése folytán keletkezett tanítói árvaháznak. — Ez intézetnek, mely eddig 80 tanítói árvát nevelt fel, kezdettől fogva elnöke ő és közel 23 ezer korona alapítvány van itt a nevében letéve.

A „Magyar Tanítók Országos Bizottsága“ lelkes munkást bir benne, ki soha sem arrogált magának befolyásos szerepet, de — azért többször vezetett, különösen akkor, ha lelkesíteni kellett, mert szónoki képessége, magával ragadó lelkesültsége annyira elismert, hogy kartársai nem egyszer tisztelték meg — a beszéddel járó vezetéssel. *Tóth József* üdvözölte a tanfelügyelők nevében *Trefort* minisztert 10 éves jubileumán, *Csáky* Albin grófot székfoglalóján *Gönczy* Pált 50 éves jubileumán, ő nyitotta meg 188-ban tartott II. egyet. tanítói kongresszust és pedig a magyar tanítósa- gát igenis szépen méltányló s irány- eszmékben gazdag beszéddel. Többévig volt az *Eötvös alapnak* kormánybiz- tosa; tevékenyen közreműködött a *F. J. F. Háza* szervezésében, melynek most is a kormány által kinevezett fel- ügyelő bizottsági tagja. Jótékony egye-

Tóth József kir. tanfelügyelő.

sekkal, hogy 1881-ben fizetését felemel- ték; 1882-ben kir. tanácsosi ranggal tüntették ki.

Hivatalos működésével kapcsolato- san 241 zugiskolát záratott be eddig s az izraelita tanítósnál dívott azon rendszert, hogy a tanítót felfogadták, megszüntette; még — a törvényalko- tás előtt a megyével kimondatta, hogy 400 frt minimum legyen a tanítói fi- zetés; — ő hozatta (Kecskeméten) a gyermekekorsmázásra vonatkozó is- meretes s uttörő megyei szabályrende- letet, rendezte a tanyai iskolázást, leg- először sürgette a tanfelügyelők uti- számlára való utazását, hangoztatta az ifjusági egyesületeket, szigorú intéz- kedést provokált a mulasztáspénzek fel- hajítására, a tanítók el nem mozditha-

sületi gyűléseinken ma is legtöbbször jelen van.

A tanítók »Mária Dorottya Othona« létrehozásánál teljes erővel közrehatott s mint tapasztalt s lelkesülő tanítói ott találjuk a »Magyarországi iskolaegyesület«, a »Budapesti Belegsegélyező Egyesület«, a »Muzéumok és könyvtárak országos bizottsága« egyesületek jótékony hatásainak munkálásában is.

Ha mindezek után még tekintetbe vesszük a tanerők igényeiből kifolyó személyi ügyek légióját s a viszonylag csekély számú személyzetet, melylyel megyéje tanügyi kormányzását végzi; ha tekintetbe vesszük, hogy ma itt — s holnap ott kell lennie s hogy mindenütt — hol tanácsosal, hol kalácsosal, hol atyai feddésel, hol erélylyel meg is jelenik: valóban csodálattal kell meghajolnunk azon elfoglaltság előtt, a melyben él, azon munkásság előtt, a melyet elvégez.

Tóth Józsefnek 25 éves tanfelügyelői jubileuma — a tanítóság szivéből fakadt. Hisszük, hogy érdeméhez méltóan sikerül. Ott lesz az ország nevében miniszterünk képviselője; ott leendnek minden bizonynyal a világi- és az egyháziak; ott kartársai; részt vesznek a községek; talán még a kicsinyek is és mindenestre kivesszük az ünneplésből a részt a tanítók is. Ő megérdemli mindezeket, mert munkás életét — a Honnak áldozá.

Ez alkalomból ime mi ujppestiek is lerójuk a jubiláló tanfelügyelő iránt érzett tiszteletünknek és szeretetünknek az adóját; lerójuk pedig örömmel, mert Ujpest kulturális haladása Tóth József nevével a legszorosabban össze van fonva, s így községünk összes polgársága, képviselőtestülete s előjárósága nevében is őszintén kívánjuk: „hordozza szivében még nagyon sokáig azt a boldogító öntudatot, hogy köteletségét hiven teljesítve, a hazának méltó fia“.

Diszalbum.

A diszalbum, melyet f. hó 14-én nyujt át Tóth József kir. tanfelügyelőnek 25 éves jubileuma alkalmából a vármegye tanfelügyelői olyan művészi alkotás, amely nemesak Bauer

Soma ujppesti polgári leányiskolai rajztanár műzslését, művészi felfogását és tehetségét dicséri, hanem első helyre is jogosult a hasonló díszmunkák között. Bauer Soma tanár e diszalbum tervezetét és kivitelét remekül oldotta meg. Már maga az üvegszekrényvel kapcsolatos mahagóni asztalka, melyen, illetőleg, melyben az album nyugszik, oly stilszerű, oly szép, hogy a szem gyönyörködve időzik karesuságán s finomságán. Az album kötése arabszerű ezírázattal s a tudomány jelvényeivel gazdagon díszített fehér vad-disznóbőr, melynek oldalairól az 1877. és 1902. évszámok hirdetik az album ünnepi ezéjját. Az első oldalt a „Labor omnia vincit“ jelszó vezeti be s az ajánlás mellett a 25 éves működést megkoszoruzza a tanuló gyermekek jelenlétében a Nemtő. A második oldalon a keeskeméti tanítói árvaház fölött nemzeti zászlót lobogtató amorettek emelik Tóth József arczképét a magasba s az üdvözlés szövege kezdődik, mely az ünnepelt által életre hívott iskolák képeivel négy oldalt foglal el. A ragyogó színű aquarel festmények s az üdvözlés remeke a festő és írásművészetnek. A lendületes, megleghangu üdvözlés szószerint a következőleg hangzik:

Szeretett Tanfelügyelő Urunk!

A vezér dicsősége annál nagyobb, minél több ellenséget győz le és minél értékesebb területet hódít meg. Te is vezér vagy, a mi vezérünk, immár 25 év óta. Hogy hány ellenséget győztél le, ki tudná elszámolni? Buzgósággal legyőztél tömérdek közönyt, a haladás e legrettenetesebb akadályát. Tapintatossággal eloszlattál ezer gyanút és féltékenységet, a nemzeti egység és műveltség fáján rágódó mindmegannyi veszedelmes férgemet. Böles mérséklettel a magyar népnevelés barátaiavá tettél sokakat azok közül is, kik eladdig kárörvendő örömmel nézték, miként kell e nemzetnek saját hazájában minden talpalatnyi tért nehéz küzdelmek között meghódítani.

Te a harcokban sohasem esüggedtél. Biztál abban, hogy fáradhatatlan munkássággal és nemes szivednek meleg szeretetével kivivod a legszebb győzelmet: megnyered a tanítók szivét, szeretetét és tiszteletét, s evvel a rád bizott ügy apostolaiavá teszed őket.

Es most életednek e szép napján, Pestvármegyei tanfelügyelőségednek negyedszázados évfordulóján, felejtél el mindazt, ami küzdelmes, de éppen azért igazi férfiuhoz méltó pályádon egyszer-egyszer fájdalmat és keserűséget okozott. Nézd inkább azokat az alkotásokat, melyekben Te „pars magna“

voltál. Nézz szét a megyében. Tekintsd a régi viskók helyett emelkedett takaros, sőt itt-ott palotaszzerű iskolaépületeket. Gondolj a népoktatás hatalmas fejlődésére ugy szám-szerűleg mint belső minőségben. Gondolj a »Magyarországi tanítók árvaházára« nemes szivednek e szép alkotására. Tekintsd meg a Téged lelkesedéssel és szeretettel körülvevő tanítóságot, a Te hadseregedet, a Te munkatársaidat, a kik a Te vezérleted alatt, a Te szellemedben küzdenek a magyar nép művelődéséért és nyernek naponkint ezer győzelmet a tudatlanságon és az emberi természet bűnös hajlamain.

Mikor pedig mindezeket magad előtt látod, áldd Istenedet, hogy ilyen munkateret adott; mert joggal mondhatod, hogy életed igazi „férfi munka“ volt, munka, melyet örömmel és büszkeséggel szemlél nemesak Pestvármegye, hanem az egész magyar hazá is.

Es most, midőn Pestvármegye, kartársaid és azon egyesületek, melyeknek tevékeny munkása és büszkesége vagy, szeretetük és ragaszkodásuk kifejezésével halmoznak el; kérünk, fogadd el tőlünk, munkatársaidtól, mélységes szeretetünk és hálás tiszteletünk e symbolumát; tedd el emlékeid közé és ha hivatásod további becsületes munkájában netalán nehézségekre avagy méltánytalanságra bukkansz, vedd elő és gondolj azokra, kik Téged örökké szeretnek.

Végre kérünk, küzdj tovább; lobogtasd előttünk a magyar népnevelés szent zászláját és vezérelj bennünket újabb győzelmekre.

Isten éltessen sokáig! Isten áldja meg munkás életedet!

Budapest, 1902. junis hó 14-én.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye tanító egyesületének tagjai.

Az üdvözlés után az aláírások huszonkét oldalt töltönek be, s minden oldal ama benső ragaszkodásnak a bizonyítéka, amelylyel a tanító testület tagjai Tóth József, a tanítók atyja iránt, viseltetnek.

H I R E K.

— A magyar nemzethez! Martinique nagy-óceáni sziget Franciaországé, fővárosa Saint-Pierre már csak volt azé, ma már a sírvilágé: hamu és láva takarja. Egy rövid éj alatt eltemette lakosai nagy részével együtt a kitörő tűzkádóhegy itéletnapi láng-tengerével.

Ha az ég haragja zudul is fejünkre, ha a pusztító vizár rohan házainkra, kiálthatunk segítségért, de ki segíthet ott, a hol az édes Anyaföld támad ellenünk, tűzforgatagot boesát ránk, mely a tengert is felforralja s izzó kövek záporával poklot csinál paradicsomunkból?

— No már az igaz! Könyvet lehetne írni csinjeiről! bizonyítgatá a nyomdász.

Hála istennek, rá is illik az a közmondás hogy: „mennél jobban forr: annál jobb a bor!“ Most már csak az a kívánságom, hogy mielőbb nősüljön meg

— Hát bizony — mondá Kék — az üzlet ember nem lehet el feleség nélkül. Ocséd bátran bekocozoghat minden ház ajtaján. Katieza azt mondá, hogy okos s nagyszerű üzletember. Hidd el még nekem is hasznót hozott. Hirdetéseivel, melyeket lapomban közzétett, rákényszerítette a többi kereskedőket is hasonló eljárásra s mindnyájoknak lerántotta fejükről a hálósapkát.

A kántor meg volt elégedve az értekezés eredményével. A nyomda és laptulajdonos pedig, habár éjjel felé járt már az idő, alig gyujtott világot a hálósobájában, rögtön átment beteg felesége s leánya szobájában s halkan kérdező:

— Katieza alszol?

— Nem atyám, mit paranesolsz?

— Képzeld csak, ma este sokáig beszélgettem Domy kántorral s az értésemre adta, hogy unokaöcsése Ferencz rendkívül érdeklődik irántad.

— Oh atyám, csak anyi az egész? Ezt reggel is elmondhattad volna.

Kék ur fejcsóválva tért vissza szobájába; ily közönyös hideg válasza nem volt elkészülve Csak hogy tévedett ez egyszer Katieza leg-velőbb sem fogadta közönyösen a hírt, ellenkezőleg, még a lélekzete is elállt s oda oda szoritotta kezét a dobogó szivéhez.

— Gyermekeim — szólla az anya halk hangon — nyugodtan halnék meg, ha Domy Ferencz felesége lennél, az nagy szerencse volna read nézve.

— Oh édes anyám, ne is gondolj erre! Az atyám bizonyára többet magyarázott ki a kántor szavaiból, mint amennyit az mondott. Tudod, hogy nagy hajlandósága van még mindig a képzelődésre.

A figyelmes szemlélő néhány nap mulva egy igen kedves jelenetnek lehetett tanuja Kék irodájában. Domy Ferencz ugyanis nyomtatványokat rendelt s amidőn Katieza megpillantotta, fülig pirult s a piros szín valami módon Ferenczre is átszarmazott, úgy, hogy mind a ketten az üzlet megkö-tése közben annyira megzavarodtak, mintha épen most látták volna meg a tizenhatodik-husadik tavaszt.

Ferencz még az nap este kijelenté nagybátyjának, hogy most már meg fogja kérni Kék Katieza kezét.

— Helyes — szólla Domy a kántor — de figyelmeztetlek, hogy kötelelséged menny-asszonyod atyjának tiszta bort önteni a poharába, még az eljegyzés előtt. Apósódnak és feleségednek ismerniök kell multadat, különben jövő viszonyod egy hazugságon épül föl.

— De hisz az borzasztó dolog kedves Nagybátyám, hogy én most egy olyan becsületes tettel vádoljam magamat, amelyt tizenkilenc éves koromban követtem el s amelyért eléggé megszenvedtem.

(Folytatás köv.)

Rosk nyelvek.

— Elbeszélés. —

2.

Írta: Brankovics György

Domy kántor még az nap este oda telepedett a sörházban a Kék asztala mellé s politizálni kezdett vele a nagy hatalmak egymásközti viszonyáról, a Balkán félszigeti állapotokról s a keleti kérdésből eredhető világháborúról, s azokról a veszteségekről amelyek ennek következtében az ipart és a kereskedelmet fogják érni. A kereskedelemről azután áttért unokaöcsésére Domy Ferenczre, feldicsérte üzleti szellemét, vállalkozó képességét s miután Kék elsőhajtotta, hogy: „Hej, ha nekem olyan fiam volna“ — megragadta a gombolyagot s ügyesen kezdte gombolyítani a szájakat, kijelentette, hogy Katieza leánya, valóságos gyöngy, többet ér tíz fiunál. Ferencz is azt mondta, hogy a lapkiadó hivatalát páratlan ügyességgel vezeti.

— Ennek örülök — válaszolá Kék — Ferencz világlátott, tapasztalt ember, ő meg tudja ítélni az embereket s azok munkáját. Ferencz egészségére ez a pohár, öreg! — Katieza egészségére! — mondá a kántor poharát összekocozintva a nyomdászszal. Majd így folytatóz:

— Igazán nagy örömem tellik Feriben. Hej pedig milyen gaz fiézkő volt fiatal korában.

Azokért, a kiket a láva eltemetett, már csak könnyeinkkel adózhatunk; de a kik e tüzpokolból megmenekültek, még szájalomra méltóbbak. Mindenüket elvesztették, a kereső apa odaveszett, árvákkal van tele az egész ország.

Mi, érzőszívű emberek, a kik e világlomlást látjuk, mit adhatunk e nyomorult hazátlanoknak? Lakhelyet, kenyértermő földet, munkaadó-műhelyt.

Mi, Magyarhon lakosai, kiknek lába alatt nem inog a Föld, a kiknek a Haza boldog otthont adott, tartozunk vele Istennek, tartozunk az emberiségnek, tartozunk Franciaországnak, hogy a segédkezésben előljárjunk.

Emlékezzünk vissza, hogy mit tett éretünk a nagylelkű francia nemzet, a midőn a romboló elem által elpusztított Szeged városunk újrafelemeléséhez fogtunk. Itt az alkalom e nagylelkűséget viszonzni. Ne késünk vele.

A ki a nyomorultaknak ad, Istennek ad s Isten megfizet érte.

Dr. Jókai Mór.

A martiniquei katasztrófa áldozatainak segélyezésére alakult bizottság kéri a közönséget, hogy adományait a Budapesti Újságírók Egyesületéhez (VIII. ker., Kerepesi-ut 17. sz.) juttassa. A bizottság diszelnökei: Vaszary Kolos, Széll Kálmán, gróf Apponyi Albert, Csáky Albin gróf, herceg Lobkowitz Rudolf, Riffault Agoston.

Pestmegye közgyűlése. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 9-én tartotta meg az évnegyedes közgyűlést *Beniczky* Ferencz főispán v. b. t. t. elnöklése mellett.

A napirendretérés előtt az elnök főispán örömmel jelentette be, hogy *Beniczky* Lajos, a vármegye közszerzetben és tiszteletben levő alispánja, a királytól a vaskorona-rendet nyerte kitüntetésül. Minthogy a királyi kegynek ez a megnyilvánulása a közgyűlés ideje előtt régebben történt, a rendjelt a főispán a közigazgatási bizottság ülésén adta át s kéri, hogy a tény a közgyűlés vegye tudomásul. (Lelkes éljenzés.)

Freysinger Lajos bizottsági tag szép beszédben méltatta az alispán érdemeit. Hódító — ugymond a — királyi kegye, de akkor legszebb és legbeesesebb, ha visszasugárzik reá a közelmérés, a szeretet. A király mintegy szentesítette azt az elismerést, a melylyel az alispán iránt a vármegye közönsége a pályája elejétől fogva van. Indítványozza, hogy az alispánnak 25 éves szolgálati jubileumát a januári közgyűléskor ünnepeljék meg. (Zajos helyeslés.)

Beniczky Lajos alispán megköszöni az iránta mutatkozó szeretetet s igéri, hogy ezentul is a hazaszeretet, a legitim uralkodó iránti való hódolat s erős akarat a közigyeket illető munkákban, lesznek a jelszavai. (Eljenzés.)

Az alispán évnegyedes jelentéséből fel- említi a következőket:

Tóth József királyi tanácsos, pestmegyei tanfelügyelő 25 éves szolgálati évfordulóját fogja ünnepelni a megyei tantestület. Indítványozza az alispán, hogy az ünnepségekben küldöttségileg vegyen részt a vármegye községe. (Helyeslés.) Szapáry István grófnak, Pestmegye volt főispánjának az elhalálózását mély fájdalommal jelentette be az alispán; indítványozza, hogy az érdemeit jegyzőkönyvileg örökítsék meg s a gyászoló családnak részvétíratot intézzenek. (Helyeslés.)

A katonai sorozás márczius és április hónapokban ment végbe, sajnos, nem a legjobb eredménnyel, mert a szolgálatra alkalmasok száma ismét esökkent.

Következett Hevesvármegye közönsége átiratának a tárgyalása.

Hevesvármegye közönsége átiratot intézett az összes törvényhatóságokhoz az iránt, járulnának hozzá a képviselőházhoz intézett ama fölíratához, hogy a honáért vértzett Rákóczy, Thököly és Beresényi diffamálását kimondó 1687: V. törvényzikket és az 1715: XLIX. törvényzikket törvény útján töröljék s hogy Kossuth Lajos és az 1848—49-iki honvédek érdemeit iktassák törvénybe.

Fazekas Agost főjegyző felolvasta Hevesmegye felíratát s aztán annak a nézetének adott kifejezést, hogy Pestvármegye hozzájárul mindenben az átirathoz. (Lelkes éljenzés.)

Krasznay Ferencz és *Kossuth* Ferencz fel- szólalásai után az elnök főispán kijelen- tette, hogy Pestmegye közönsége egyhan- gulag csatlakozik Hevesvármegye átiratához.

Hozzájárult a közgyűlés Arad város törvényhatóságának ahhoz a megkereséshez, hogy Budapest székesfővárosát sürgezzék meg a Kossuth-szobor föllállítása végett.

Csatlakozik a közgyűlés Pozsony váro- sának ahhoz az átiratához, amelyben az új képviselőválasztó törvény megalkotását sür- geti.

A belügyminiszterhez fölíratot fognak intézni, kérve, hogy a vármegye részéről fölterjesztett eredeti költségelőirányzatot hagyná helyben s mellőze a tett törléseket.

A Szapáry István gróf elhalálózása kö- vetkeztében megüresedett közigazgatási bi- zottsági tagságra az összes szavazatokkal Kossuth Ferenczet választották meg. A fő- ispán melegen üdvözölte Kossuthot, kérve, hogy a munkásságával támogassa a köz- igazgatási bizottságot. *Kossuth* Ferencz lel- kes éljenzések közben köszönte meg a meg- választatását.

A közgyűlés a továbbiak során a vármegyei községek belső dolgaira vonatkozó ügyeket intézett el.

Az előljáróság ülése. Újpest község előljárósága f. é. június hó 10-én délután 4 órakor ülést tartott, amelyben első sorban a Roheim Náthántól megvett kőanyagról elterjedt hírek kerültek szóba. Erre vonat- kozólag ugyanis többen úgy nyilatkoztak, hogy a kőanyag sem mennyiség, sem érték tekintetében nem felel meg annak, amint az a mult előljárósági ülésen fel lett tüntetve. Az előljáróság a saját reputációjának az érdekében felkérte az államépítészeti hiva- talt, hogy tartson helyi szemlést s a kőanyag mennyiségét és értékét állapítsa meg. En- nek következtében *Cserenyés* István kir- mérnök a szemlést megtartotta s a kőanyag mennyiségét 287.44 m³-ben az egész kőanyag értékét pedig 5173 K 83 fillérben állapította meg. Ebből kitűnik, hogy a község mérnöke által 250 m³-re becsült kőanyag jóval több és hogy a község akkor, a midőn ezt a kőanya- got 3600 koronáért megvásárolta, nagyon jó vételt csinált. Kár volt tehát — jegyzé meg az előljáróság ülésén *Zsoldos* János főjegyző — az előljáróságot minden alap nélkül meg- gyanusítani, és ez által a községnek költsé- get csinálni, mert a helyszíni szemle s a kőnek idomokba rakása bizony többé került 200 koronánál.

Zsoldos János főjegyző ezután előadta, hogy a Károlyi-utczának egészben s a Ben- itzky- és Atilla-utczának részben való kö- vezésére összesen 10 ajánlat érkezett be. Ezek közül 5 tisztán a kövezési munkála- tokra és 5 csak a kőszállításra. Az előljáró- ság az ajánlati árak és a mintakövek meg- vizsgálása után, a *visegrádi kőbányai keze- lőség ajánlatát* fogadta el, amely a duna-bog- dányi kinstári kőbányából a szükséges kő- anyagot (150.000 darab) 1000 darabját 135 koronáért kész az újpesti kikötőbe szállítani és lerakni és a kövekért esedékes összeg megfizetésére hajlandó egy évig várakozni. Az előljáróság megbízta a község bíráját és főjegyzőjét, hogy a duna-bogdányi kinstári kőbányából beszerzett kövekkel a kövezési munkálatokat házilag hajtsa végre.

Vége elhatározta a község előljárósága, hogy a Tóth József kir. tanfelügyelő jubi- laris ünnepélyén testületileg megjelenik s több kisebb belügy elintézése után, az ül- seztést befejezte.

Az újpesti kereskedők és szatócsok áruteremlési szövetkezetének és ipartársu- latának rendkívüli közgyűlése volt f. évi jú- nius hó 8-án. A közgyűlést, melynek egyet- len tárgyát a lemondás folytán üresedésbe jött igazgatósági, felügyelő bizottsági, s választmányi tag választása képezte, *Glück* Henrik elnök nyitotta meg, mire közkívá- natra egy 5 tagú bizottság küldetett ki a jelölés megejtésére. Az öt tagú bizottságnak *G. Kovács* János, *Mezei* Dávid, *Weisz* Lipót, *Moró* József s *Weisz* Bernát lettek a tagjai s az általuk jelöltek a közgyűlés felkiáltás útján egyhangulag megválasztotta. Megválasztattak a szövetkezet élére elnökké: *Grünbaum* Lajos. Igazgatósági taggá: *Ha- lász* Zsigmond, *Brazkó* Imre, *Mezei* Dávid, *Klein* Bertalan, *Felügyelő* bizottsági taggá: *Moró* József, *Németh* Adolf, *Knina* Izidor, *Diamant* József, *Weisz* P. Lipót, *Választ-*

mányi rendes taggá: *Borsitz* L., *Bier* Eliás, *Steiner* Armin, *Grosz* Ferencz, *Deutsch* Sa- mu, *Knöpfler* Bernát, *Neufeld* Dávid, *Win- ternitz* Márk, *Stob* József, *Glück* Henrik, *Deutsch* Józsa, *G. Kovács* János, *Popper* Vilmos, *Weisz* Jakab, *Weisz* Bernát, *Eliás* Márk, *Reichsmann* Antal, *Feldmann* József, *Altenbach* Ferencz, *Klein* Jakab, *Rotter* Elkán, *Greiner* Károly, *Langfelder* Jakab, *Wellisch* Lázár és 6 póttag. Megválasztatott továbbá a kereskedők és szatócsok ipartár- sulatának elnökévé: *Grünbaum* L.; alelnö- kévé: *Halász* Zsigmond és *Brazkó* Imre; felügyelő bizottsági taggá: *Moró* J., *Németh* A., *Knina* Izidor, *Diamant* József és *Weisz* P. Lipót. Választmányi rendes taggá: *Me- ze* Dávid, *Klein* Bertalan *Bier* Eliás, *Steiner* Armin, *Deutsch* Samu, *Knöpfler* Bernát, *Winternitz* Márk, *Glück* Henrik, *G. Kovács* János, *Weisz* Jakab, *Weisz* Bernát, *Eliás* Márk, *Reichsmann* Antal, *Eichel* Jakab, *Silbinger* Soma, *Rosenberg* Mór, *Goldber- ger* Ezekiv, *Lovick* Antal, *Rozgonyi* Lajos, *Schwartz* Bernát és 6 póttag. A közgyűlés ezután jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a volt elnöknek *Glück* Henriknek és a volt tit- kárnak *Waldmann* Henriknek azon buzgó és eredményes működésükért, melyet a szö- vetkezet és ipartársulat érdekében kifejtet- tek. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Iskolai vizsgarend. Az újpesti áll. polgári flu-iskola növendékeinek 1901—1902. tanévi vizsgálatai a következő sorrendben fognak megtartani: *Junius* hó 18-án reggel 8 órától hittanvizsga. *Junius* hó 17-én reggel 8 órától az I-ső A. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 18-án reggel 8 órától az I-ső B. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 18-án délután 4 órától az I. A. és I. B. oszt. növendékeinek tornavizsgálata. *Junius* hó 19-én reggel 8 órától a II. A. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 20-án reggel 8 órától a II. B. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 20-án délután 4 órától a II. A. és II. B. oszt. növendékeinek torna- vizsgálata. *Junius* hó 21-én reggel 8 órától a III. A. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 21-én délután 4 órától a III. A. és III. B. oszt. tornavizsgálata. *Junius* hó 23-án reggel 8 órától a III. B. oszt. növendékeinek vizsgálata. *Junius* hó 23-án délután 3 óra- tól gyorsírásvizsga. 24-én reggel 8 órától a IV. osztály növendékeinek vizsgálata. 24-én délután 4 órától a IV. oszt. növendékeinek tornavizsgálata. 26-án reggel 8 órától a ma- gántanulók írásbeli vizsgálata. 26-án dél- után 2 órától a magántanulók szóbeli vizs- gála. 27-én reggel 9 órától hálaadó isten- tisztelet, utána zárvizsga. — A vizsgák tar- tama alatt a növendékek dolgozatai az I-ső A. osztály tantermében lesznek kiállítva. A nyilvános vizsgálatokon a szülőket s a tantygy iránt érdeklődő közönséget szivesen látja az intézet tantestülete. *Greizinger* Ist- ván igazgató.

Aranylakadalom — koldus mankón. Újpesten a virág-utca 13. sz. alatt lakik *Bokor* János olasz származású 48-as honvéd, aki végig küzdötte a magyar szabadsághar- czot s mint őrmester a komáromi vár fel- adásáig dicsőségesen küzdött hazánk sza- badságaért; tizenegy esatában vett részt, ott volt a véres nagyszabeni és a diadalmas branyiszkói esatában; ott volt *Bndavár* be- vételénél is. Kitüntetést ugyan kapott ele- get, de őrmesteri csekély nyugdíján kívül egyebet semmit, ma pedig már oly gyöngé, hogy járnai sem tud bot nélkül, a hűséges életpárja, felesége pedig oly süket, hogy csak jelek által képes magát megértetni. Ez a szegény házaspár most az *aranylakodalom* ül. meg, ha nyomorban nem élne, miért is felhívjuk hazafias és nemeslelkű községünk figyelmét az agg házaspárra, juttasson nekik egy pár fillért, hadd aranyozza meg bo- rus életük alkonyát az az *aranylakodalom*; hadd jussanak még egyszer eszébe a dicső- ség eltűnt napjai s hadd győződjék meg az az olasz vérből való magyar szabadsághős, hogy a magyar nem feledkezett meg azok- ról, kik szabadságáért és alkotmányáért küzdöttek.

Halálozás. Községünk régi polgárai- nak száma ismét megfogyott egygyel. *Em- merlieng* Ferencz f. évi *junius* hó 8-án hosz- szas betegeskedés után életének 72-ik és boldog házasságának 13-ik évében jobblétre szenderült. A megboldogultnak földi marad- ványai folyó évi *junius* hó 9-én délután

6 óraker szenteltettek be s a gyászszobából nagy részvétellel az örök nyugalom helyére kísértettek.

— **Emlékkönyv Tóth József jubileumára.** A Pestvármegyei ált. tanító-egyesület Tóth József tanfelügyelőjének 25 éves tanfelügyelői jubileuma alkalmából remek kiállítású és kitűnően szerkesztett, vaskos emlékkönyvet adott ki. A könyv büszkeségére válik az ország első tanítóegyesületének. Az előszóban *Grézl János* tanfelügyelő ismerteti lelkes szavakban a jubileus életrajzát. Az utána következő hosszabb cikkelyben *Greizinger István* újpesti polgári iskolai igazgató Tóth József tanfelügyelői működését méltatja jeles tollu paedagogushoz illő szakavatottsággal. Végül *Józsa Dániel* elemi isk. igazgató ügyesen csoportosított fejezetben foglalkozik az ünnepeit által szervezett egyesületek, intézetek, alapok stb. ismeretével. A könyv csinos 8-ad rétet alakban jelent meg s 1 koronáért kapható a tanítóegyesület elnökségénél (Ujpest, Baross-utcai elemi iskola.) A tiszta jövedelmet Tóth József alapra fordítják.

— **Színlelőadás.** Az „Ujpesti Kereskedő és Iparosifjak Önművelődési Köre” f. évi június hó 28-án a Colosseum nagytermében jótékony célú színlelőadást rendez. Színre kerül a „Mozgó fényképek” című bohózat 3 felvonásban. Rendezi: *Gazdácska*. A bohózatban közreműködnek: *Szilágyi Pál, Lőrinczy Aranka* színművésznő, *Gazdácska Lajos* a kassai színház tagja, *Király Aranka* színművésznő, *Varga Gizella, Budai Lajos, Heves Béla* Vagszínház végzett növendéke, *Eichenwald Sándor, Molnár József, Szilágyi Mariska*. Belépti-díj: Kőrszék 1 K 60 fill. Zárt-szék 1 K. Ülőhely 60 fill. Állóhely 40 fill. Kezdet este fél 8 óraker.

— **Az újpesti zeneművelő-egyesület (Conservatorium) vizsgarendje** f. évi június hó 14-én *Popper B.* tanár (gordonka), *Révffy G.* tanárnő (zongora), *Hajdu J.* tanárnő (czimbalom) növendékei, 14-én *Pásold A.* tanár (hededü), *Gutheil D.* tanárnő (zongora) növendékei, 18-án *Erkel J.* tanárnő (zongora), *Györy M.* tanárnő (ének), *Seymann E.* igazg. (hededü) növendékei vizsgáznak. Mint vizsgabiztosok *Mihók József*, ifj. *Erkel Sándor* és *Vuskits József* szerepelnek. A vizsgák kezdeté mindenkor d. u. 4 óra.

— **Hangverseny és nyári ünnepély.** A „Danubius Daloskör” f. évi június hó 15-én a „Római fürdőben” hangversenyyel kapcsolatos nyári ünnepélyt rendez. A hangverseny műsora: 1. Erdei dal, *Volkmann R.*-től. 2. Nyisd ki anyám, *Gaal F.*-től. 3. Régi nóta, *Lányi Ernőtől*. 5. Nem tudom én, *Thern K.*-től. 6. Ugyan édes párnám, *Nikolicstól*. 7. Arvaleány haj, *Fesztetich gf.*-től. 8. Dalárinduló, *Burghart R.*-től. Az énekkart *Burghart Róbert* körbeli karnagy vezeti. Az ünnepély mulatság-rendje. Délelőtt: 1. Indulás reggel 9 óraker az „Árpád-földről” zenekísérettel. (Az újpesti vasúti összekötő-híd jobbparti feljárójánál.) Megérkezés után villásreggeli és sétatangverseny. 2. 10 óraker. A díjtékés kezdeté. 3. 10—12 óráig. Versenyfutás, fazékútás, tojásfutás, virsligrás, póznamászás, zsákfutás, kakasútás, versenyúszás. Ebédszünet. Társas-ebéd. Délután: 4. 2 óraker. Léghajók feleresztése. 5. Fél 3 óraker. Versenyevés. 6. Fél 3 órától 5 óráig: a) Látványosságok, állatsereglet, ősrégiségek. b) Czirkusz és dalesarnok. Erőművészet, tornászás, versenybirkozás, bohócok, kutyaidomító, bűvészmutatványok, burháboru stb. 7. 5 óraker. A versenydíjak kiosztása. 8. 5 órától. A daloskör hangversenyé. 9. 7 óraker. A tánc kezdeté. 10. Fél 9 óraker. Tűzijáték. Napközben világposta, tombolasorsjegyek árusítása, különféle gyermekjátékok. A mulatságon két zenekar játszik. Belépti-díj: 1 K. (A jegyek érvényesek mint családjegyek.) A kör tagjainak és családjaiknak szabad bemenet. Kedvezőtlen időjárás esetén az ünnepély június hó 22-én fog megtartatni. Hogy a „Danubius Daloskör” ezen nyári ünnepélye egyike lesz a legsikerültebb nyári mulatságoknak, arról kezeskednek a „Danubius Daloskör” eddigi kitűnően rendezett mulatságai s különösen *Hutterer József* titkár buzgólkodása, aki mindent elkövet, hogy az ünnepély fényesen sikerüljön.

— **Az evangélikusok nyári táncvizalma.** Folyó évi június hó 5-én a rákospalotai park-

vendéglő helyiségeiben az „Ujpesti Agost. hitv. Evang. Egyház” javára *Nyári Táncvizalmat* rendeznek: *Gömöry Oszkár* elnök, *Benkovits Imre* alelnök, *Lederer Győző* pénztárnok, *Brankovits György* jegyző és *Bonin István, Baubach György, Bierling Ernő, Csonka Gyula, Erős Antal, Grams György, Klaudy Lipót, Gruber János, Hasenauer Ottó, Hasza József, Komjáthy Gyula, Kraft József, Lenkei Márton, Müller János, Neszvadba Károly, Pekár Sándor, Polzer Gy. Stubenvoll József, Tindula Mihály, Villányi Jenő, Vörös Lajos, Weisz M. Walter* rendező bizottsági tagok. Személyjegy 1 korona. Kezdeté esti 8 óraker. Jegyek válthatók a bizottság tagjainál és a táncvizalom napján esti 7 órától a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. A mulatság a jelzett napon, kedvezőtlen idő esetén is megtartatik. mert elegendő fedett helyiség áll rendelkezésre.

— **Az uszoda-megnyitása.** Az újpesti uszoda társaság a kis Duna József-utcai bejárónál a hatóság ellenőrzése mellett, — ugy biztonsgági, mint kényelmi és tisztasági szempontból teljesen megújított uszodáját ma f. é. június 12-én megnyitja és a közönség rendelkezésére boesájtja. Evad-és fürdőjegyek a megnyitás napjától fogva az uszoda pénztáránál kaphatók, ahol is az uszodára vonatkozó többi rendelkezések is megtudhatók. Az uszodában okleveles uszómester áll mérsékelt díjért az uszni tanulóknak rendelkezésére.

— **A gyorsvonat jövőben is csak fűtűl** Ujpest—Rákospalotának, a melynek előjáróságai együttes kérvényben arra kérték az államvasutak igazgatóságát, hogy a Budapest és Bécs között közlekedő gyorsvonatok az Ujpest—Rákospalota állomáson is álljanak meg. Az igazgatóság a kérvényező közönségnek azt válaszolta, hogy kívánságukat nem teljesítheti.

— **Halálos elgázolás.** *Tobialesek* Bóla, harminczhet esztendő s péksegéd kerékpáron nekihajtott f. hó 9-én délután a Huba-uteza és Lehel-uteza sarkán a rákospalotai villamos egyik kocsijának. A kerékpáros a kocs alá került s amire kihúzták alula, meghalt. Az Attila-utczában is történt hasonló szerencsétlenség. *Wigmoml Ferenc* öt esztendő fiúcska át akart szaladni az utczán s egy villamos kocsit elgázolta. A fiúcska rögtön meghalt. A halottakat a boncoló-intézetbe vitték.

— **Tűz.** F. hó 7-én délután 2 óraker a grót Károlyi Sándor tulajdonát képező megyeri istálló-épületek, melyeket *Dávid Emil* versenyllovak számára bérelt ki, az egyik kigyuladt s a tetőzet teljesen leégett. A tűzet az újpesti s a Mauthner gyári tűzoltók oltották el. A kár 1000 korona.

SPORT.

Alagi nyári versenyek.

Az urlovasok szövetkezete mint már mult számunkban is említettük e hó 12., 14. és 15-én tartja Alagon nyári versenyeit. Ez alkalommal egy újítással is kedveskedik a második hely közönségének, mert őket az időjárás viszontagságaitól megárandó, egy tágas fedett tribünt építtetett.

Az első nap nevezései kiválóan jól sikerültek s ha urlovasokban nem lesz hiány, úgy nagyon szép sportra van kilátás.

E napon a versenyek kiemelkedő száma az újpesti akadályverseny, amelynek 10 nevezettje közül kiválik *Néha-néha* a nagy pozsonyi akadályverseny helyezettje, amely előző futásaiban is kiváló jó formát mutatott, mert 3-szor első és kétszer második volt sőt Debreczenben a szentgyörgyi akadályversenyben a nagy pozsonyi győztesét *Ex-lexet* is verte.

Typjeink az egyes futamokban a következők:

- I. Tanbetyár — Boba
- II. Cunetator — Dívonne
- III. Néha-néha — Nyak
- IV. Anita — Alfalfa
- V. Felissara — Alte Wiese
- VI. Tosti — Detre.

A versenyek 3 óraker kezdődnek.

Köszönetnyilvánítás.

Alólírott gyászoló család hálás köszönet mond a „Budapesti örangyal betegsegélyző és temetkezési egyletnek”, „A bpesti szt. védangyal betegsegélyző egyletnek”, az „Ujpesti Nándor betegsegélyző egyletnek”, az „Ujpesti Ipartestületnek”, az „Ujpesti Ipartestületi betegsegélyző egyletnek”, az „Ujpesti Dalkör”-nek, a megható buesubeszedet mondó *Führer János* urnak, továbbá mindazon ismerősöknek és barátoknak, kik f. hó 9-én kedves halottunk *Emmerlieng Ferenc* temetésén részt vettek s gyászunkat részvételükkel enyhítették.

Ujpest, 1902. június 11-én.

A gyászoló család.

Szerkesztői tizenetek.

Feszítsd meg! Cikkének minden szava igazság de Ujpesten hála Istennek azoknak kiknek „Feszítsd meg!” a jelszavuk, már nincs számot tevő s követő közönségük, és így kár volna a nyomda festéket még tovább kirohanásaira pazarolni.

Egy a polgáreg közül. Ön azt kérdezi, hogy melyik ügy lehetett az, amelynek kiderítése első sorban állami érdek s amelyet 7 újpesti polgár csak Ujpesten deríthetett volna ki, de miután Vácra idézték, azt nem derített ki semmit, s ennek következtében megharagudott az egyik helyi lap s a polgárok zaklatásával vádolta a főzolgabíró. Az ügy a választások előtt a Millenium kávéházban megtartott négyülésen elhangzott vádak tárgyában megindított vizsgálat. Hogy ez nem állami érdek, azt minden bővebb magyarázat nélkül ön is be fogja látni. Hogy az utiatalány nem ügyfeleknek a helyszínen való kihallgatására adatik a főzolgabíráknak, azt mindenki tudja, aki kákan csomót nem keres. Zaklatásról tehát itt szó sem lehet.

915. végrh. sz. 1902.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbírósnak 1902. évi V. 3712/10. sz. végzése folytán *dr. Bárczay Gyula* ügyvéd által képviselt Magyar forgalmi bank felperes részére özv. *Wotitz Zsigmondné* és társa alperes ellen 260 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán II. rendű alperestől lefoglalt és 1659 koronára becsült ingóságokra az újpesti kir. járásbírósnak V. fenti számú végzésével a további eljárás elrendeltétven, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpesten, *dr. Kont Izidor lakásán Árpád-ut 29. szám alatt* leendő megtartása határidőül 1902. évi június hó 16. napján délután 2 órája kitűzetik, a mikor a bírólal lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldötttel írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi május hó 30. napján.

Polgar

kir. bírósági végrehajtó.

Kiadó lakások

Ujpesten, Klauzál- és Mező-utca sarkok, gyönyörű kerttel szabad kilátással bíró és teljesen ujonnan átalakított lakások azonnal kiadók.

Ugyanott egy szép pincze is azonnal kiadó.

Az előkelő

hölgyközönség

b. figyelmébe ajánlom szalonomat, melyben a legelegánsabb és legegyszerűbb pongyola, s upon és póttűző u. m. reggeli és nappali negligé-ruhák készülnek. Fischer A.-né Teréz-körut 41. III. em. 30.

1-4